



## *Jaarverslag 2006*

### **1. Historiek**

In 1999 werd de Wetenschappelijke Raad van de Stichting Integratie Gehandicapten (SIG) aangezocht om samen te werken met Nederlandse wetenschappers aan een Vlaamse aanpassing van de Groningse Ontwikkelingsschalen. Het daarop volgend overleg met externe deskundigen maakte al snel duidelijk dat er in Vlaanderen een grote nood bestond aan een platform met betrekking tot alle aspecten van testconstructie, testrevisie en testgebruik.

Dit idee werd in een informeel overleg met de toenmalige Centrale voor Studie- en Beroepsoriëntering (CSBO, nu VCLB) uitgewerkt. Zoveel mogelijk instellingen, centra en personen die zich bezighouden met diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening werden aangeschreven om samen een platform rond deze diagnostiek te vormen.

In september 1999 sloegen vertegenwoordigers van deze instellingen en centra de handen in elkaar en het Vlaams Forum voor Diagnostiek was werkelijkheid geworden. In oktober 2000 werd het informele VFD omgevormd tot de v.z.w. "Vlaams Forum voor Diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening" (Belgisch Staatsblad 2/8/01). Op 18 mei 2004 werden de statuten gewijzigd door de Algemene Vergadering, zoals voorzien in de nieuwe wet op de v.z.w.'s.

De leden van het VFD zijn vertegenwoordigers van de verschillende universiteiten en hogescholen, van de centra voor leerlingenbegeleiding, van de centra voor geestelijke gezondheidszorg, van de revalidatiecentra en consultatiebureaus voor gehandicapten en van de centra voor ontwikkelingsstoornissen.

### **2. Doelstellingen**

De v.z.w. VFD heeft tot doel kwaliteitsvolle diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening in Vlaanderen te bevorderen. Haar prioritaire initiatieven liggen op het vlak van:

- Inventariseren van de noden in de verschillende sectoren m.b.t. het instrumentarium en het gebruik ervan
- Het bevorderen en bepleiten van samenwerking tussen alle actoren die aan de noden kunnen voldoen
- Adviseren, bevorderen en bewaken van oordeelkundig gebruik van het diagnostisch instrumentarium
- Ter beschikking staan van opleidingen, beroepsverenigingen en alle andere betrokkenen
- Een aanspreekpunt zijn voor overheid en uitgeverijen
- De maatschappij sensibiliseren voor en informeren over evoluties op het vlak van diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening

### **3. Voorziene perspectieven voor 2006**

- Voorbereiden van een congres over aandacht
- Kennisgeving aan de overheid vernieuwen
- Medewerking aan de studiedag van het Vlaams Fonds over diagnostiek in de MDT's
- Werkgroep Testactualisering: Harcourt, Bourdon-Vos project, Middelheimproject, limitatieve testlijsten

De stand van zaken wat de realisatie van deze objectieven betreft, worden in volgend hoofdstuk besproken.

### **4. Activiteiten**

#### **4.1 Raad van Bestuur**

In 2006 vergaderde de Raad van Bestuur op 7 maart 2006. Voor de inhoud van de bespreking en de besluiten verwijzen we naar het verslag.

Vermits heel wat leden van de Raad van Bestuur tussendoor nog vergaderden in het kader van de Werkgroep Testactualisering en in het kader van de voorbereiding van het symposium, werden niet meer officiële vergaderingen van de Raad van Bestuur georganiseerd.

#### **4.2 Algemene Vergadering**

De vereniging hield haar Statutaire Algemene Vergadering op 7 maart 2006. Voor de inhoud van de besprekingen en de besluiten verwijzen we naar het verslag. Geïnteresseerde leden zijn ook steeds welkom op de vergaderingen van de Raad van Bestuur en sommigen doen dat ook.

#### **4.3 Uitbreiding van de vereniging/vervanging leden**

De Algemene Vergadering keurde volgende kandidaturen goed:

- Patricia Holloway, Cadour Aalst, in vervanging van Ellen Ooghe. Patricia is licentiate ontwikkelingspsychologie (UGent) en sinds 1983 werkzaam binnen het CGVB, doelgroep volwassenen met een bijzondere ondersteuningsnood in de toeleiding naar werk, opleiding of woonvorm. Lid van de Algemene Vergadering.
- Veerle Decaluwé, Lessiushogeschool, in toevoeging aan Annemie Bos. Veerle is doctor in de psychologische wetenschappen (UGent) en coördinator van het Centrum voor Psychodiagnostiek van de Lessiushogeschool. Zij staat o.a. in voor de testotheek. Lid van de Raad van Bestuur.
- Mieke Maertens, VUB, in toevoeging aan Peter Theuns. Mieke is pedagogisch medewerker in het ATOM (Atelier voor Testonderzoek, Observatie en Media) van de faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen van de VUB. Zij staat o.a. in voor de testotheek. Lid van de Raad van Bestuur.
- Clio Govaert, OCMW Antwerpen, een nieuw lid. Clio is psychologe op de dienst werkgelegenheid bij het OCMW Antwerpen, zij is momenteel bezig rond het thema "Diagnostiek bij allochtonen en laaggeschoolden". Lid van de Algemene Vergadering.
- Johan Simons, KUL, masteropleidingen kinesitherapie en specialist in psychomotoriek, een nieuw lid. Lid van de Algemene Vergadering.
- Inge Zink, KUL, masteropleidingen logopedie en specialiste in taal- en spraakontwikkeling, een nieuw lid. Lid van de Algemene Vergadering.

- De Algemene Vergadering keurde voorlopig de kandidatuur van Jolien Broeckaert niet goed. Het was onduidelijk vanuit welke sector zij afgevaardigd werd.
- Het COS-Antwerpen heeft nog geen vervanger aangeduid voor Katrien Sniekers.

#### 4.4 Voorbereiden van een congres over aandacht

Hieraan werd hard gewerkt. Het symposium kreeg de titel “Aandacht voor Aandacht” en ging door op 20 oktober 2006. De praktische organisatie werd uitbesteed aan de Lessius Hogeschool, tot tevredenheid van het VFD. Meer dan 250 mensen namen deel aan het symposium, opnieuw een succes. Enig minpuntje dat volgende keer moet voorkomen worden, waren problemen met het inschrijvingsformulier.

9.30-10 onthaal  
 10-10.15 inleiding (*Jan Scheiris*)  
 10.15-11 Differentiaaldiagnostiek van aandachtsstoornissen in de klinische praktijk (*Emmanuel Nelis*)  
 11-11.45 De neurobiologische basis van de aandachtsfunctie (*Paul De Cock*)  
 11.45-12.30 Klinische implicaties van cognitieve en neuropsychologische modellen van de aandachtsfunctie (*Maurits W. van der Molen*)

12.30-13.45 Middagpauze, sponsorstands, broodjesmaaltijd

13.45-16 Keuze uit volgende lezingen

	reeks A	reeks B	reeks C
13.45-14.30	<b>1.</b> Validering van de Bourdon-Vos voor toepassing in aandachtsdiagnostiek ( <i>Mark Schittekatte- Karen Spruyt – Peter Theuns – Mieke Maertens</i> )	<b>4.</b> Medische beeldvormingstechnieken en cognitieve diagnostiek ( <i>Peter Mariën</i> )	<b>7.</b> Hemispatiale aandachtsstoornissen: symptomatologie en diagnostiek ( <i>Christophe Lafosse</i> )
14.35-15.20	<b>2.</b> Onderzoek van aandacht binnen een schoolpsychologische context ( <i>Walter Magez en Annemie Bos</i> )	<b>5.</b> Neurofysiologisch onderzoek en aandacht ( <i>Jürgen Lemiere</i> )	<b>8.</b> Aandachtsfuncties: de verschillende gezichten van de aandacht ( <i>Eric Soetens</i> )
15.25-16.10	<b>3.</b> Test of Everyday Attention for Children (TEA-Ch) : interne structuur, relaties met de WISC-III en normering in Vlaanderen ( <i>Johnny Fontaine en Mark Schittekatte</i> )	<b>6.</b> Neuropsychologische diagnostiek van aandachtsfuncties met de NEPSY ( <i>Karen Spruyt</i> )	<b>9.</b> De ontwikkeling van psychopathologie : aandachtscontrole als beschermende factor? ( <i>Patricia Byttebier</i> )

#### **Titels en affiliaties sprekers:**

**Annemie Bos**, hoofdpraktijklector departement Toegepaste Psychologie Lessius Hogeschool

**Prof. dr. Patricia Byttebier**, docent ontwikkelingspsychopathologie, departement Psychologie, Katholieke Universiteit Leuven

**Prof. dr. Paul De Cock**, hoogleraar KU Leuven, hoofd Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen Leuven

**Prof. dr. Johnny Fontaine**, docent departement Organisationspsychologie, Universiteit Gent

**Prof. dr. Christophe Lafosse**, neuropsycholoog Revalidatiecentrum Hof ter Schelde Antwerpen, gastdocent faculteit Psychologische en Pedagogische Wetenschappen KU Leuven

**Dr. Jürgen Lemiere**, neuro- en kinderpsycholoog, kinder- en jeugdpsychiatrie Gasthuisberg, KU Leuven

**Walter Magez**, wetenschappelijk medewerker Lessius Hogeschool en Centrum voor Schoolpsychologie KU Leuven

**Mieke Maertens**, medewerker Atelier voor Testonderzoek, Observatie en Media (ATOM), Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen, Vrije Universiteit Brussel

**Prof. dr. Peter Mariën**, ZNA-AZ Middelheim Antwerpen en Department of Linguistics, VU Brussel

**Dr. Emmanuel Nelis**, kinder- en jeugdpsychiater, AZ Sint-Lucas Brugge

**Jan Scheiris**, klinisch psycholoog, Centrum voor Ambulante Revalidatie Drogen-Oostakker

**dr. Mark Schittekatte**, coördinator Testpracticum Vakgroep Psychologische en Pedagogische Wetenschappen UGent

**Prof. dr. Eric Soetens**, Cognitieve en Biologische Psychologie, VU Brussel

**dr. Karen Spruyt**, klinisch psycholoog-kinderneuropsycholoog, VU Brussel

**Prof. dr. Peter Theuns**, docent onderzoeksmethoden, ATOM, Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen, VU Brussel

**Prof. dr. Maurits van der Molen**, medewerker Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen, programma-groep Ontwikkelingspsychologie, Universiteit van Amsterdam

#### 4.5 Medewerking met het Vlaams Fonds

Op 14 december 2005 ging een studiedag door over de MDT's, deze kreeg een staartje voor het VFD omdat ettelijke leden van het VFD deelgenomen hebben aan de voorbereiding en realisatie van de studiedag.

Eén van de stellingen van de werkgroep organisatie was: "er is nood aan een expertisecentrum diagnostiek, dat breder werkt dan alleen diagnostiek voor de MDT's". Het VFD wil hierin een serieuze plaats. De commissie evaluatie van inschrijvingen is in maart 2006 bijeengekomen en Jan werd uitgenodigd deel uit te maken van de commissie. Deze commissie heeft tot doel een nieuw traject te ontwikkelen voor de MDT's. Zowel de kwaliteit van de diagnosticus als de kwaliteit van de instrumenten zijn maar matig aan bod gekomen op de studiedag en het VFD wil het belang hiervan onderstrepen en bewaken.

#### 4.6 Werkgroep Testactualisering

- In de loop van 2006 werden de gegevens, verzameld ter validering van de Bourdon-Vos, verwerkt en geanalyseerd door enkele leden van het VFD. De resultaten zijn voorgesteld op het symposium "aandacht voor aandacht". De resultaten zijn teleurstellend en de gegevens dienen in 2007 herbekeken te worden.
- Het UCKJA-project is voorlopig gestopt omdat het niet kan uitgevoerd worden door thesis-studenten. Er is te veel verschil tussen de dossiers onderling en studenten krijgen te weinig vrije toegang tot de dossiers (begrijpelijk, maar het maakt het werken wel moeilijk).

#### 4.7 Relatie met testuitgeverijen

In reactie op de reclame van Harcourt bij scholen voor o.a. de TEA-ch, de Stroop, de PPVT-III ... en de daaraan gekoppelde driedaagse training voor onderwijsgeevenden, ontwierp Jan een brief die voor publicatie aangeboden werd aan Klasse, Caleidoscoop, de VVSP, SIG, de BFP en de BGP. De tekst verscheen in Signaal (SIG), Psychologos (BFP) en de nieuwsbrief van de VVSP. In Caleidoscoop verscheen de tekst onder de provocerende stelling van Jan: "Tests, toetsen en trainingen zijn geen tomaten". Klasse weigerde de publicatie, hoewel het tijdschrift mailde achter de inhoud te staan. Van de BGP kwam geen reactie.

#### Testuitgever Harcourt gaat voorbij aan de Vlaamse onderwijs-, diagnostische en hulpverleningscultuur

Dit blijkt uit de promotiefolder 'Diagnose en Remediëring' die deze firma verspreidt in de onderwijsinstellingen in Vlaanderen:

- in Vlaanderen functioneren scholen in een netwerk van begeleidende en ondersteunende diensten zoals Centra voor Leerlingbegeleiding, Centra voor Ambulante Revalidatie, Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg e.d. Gezien deze omkadering behoort een psycholoog of (ortho)pedagoog zelden tot het reguliere schoolpersoneel. Toch worden in deze folder psychologische tests aangeboden, m.n. de Stroop Kleur-Woord-test (een neuropsychologische test), de TEA-Ch (een test die de aandachtsfunctie meet), de DST (een dyslexiescreening) en de Tedi-Math (een dyscalculiescreening en een diagnostische test). In het Vlaamse netwerk van onderwijs en hulpverlening horen deze instrumenten thuis in de erkende professionele diagnostische praktijk. Het gebruik van dergelijke instrumenten moet immers ingebed zijn in het

diagnostisch proces. Dit houdt duidelijk meer in dan ‘tests afnemen’, denken we maar aan probleemanalyse, differentiaalagnostiek, besluitvorming en advisering, de belangrijkste ingrediënten van goede diagnostiek!

- Misschien speelt Harcourt nu reeds in op een mogelijke groei van de ‘markt’ van schoolpsychologen en (ortho)pedagogen? Wij denken van niet: waarom biedt deze firma in dezelfde folder een ‘training testgebruik’ aan voor ‘onderwijsgevendens’, waarbij het niet gaat over toetsen maar ook over intelligentie- en persoonlijkheidstests? Harcourt spiegelt aldus aan ‘onderwijsgevendens’ een deskundighedsbevordering voor die feitelijk kadert in een universitaire of hogeschoolopleiding (psycholoog, (ortho)pedagoog, bachelor in de psychologie). In het beste geval leidt dit tot oneigenlijk gebruik. In het slechtste tot verkeerde diagnoses en/of adviezen. In beide gevallen is de, in deze context zeer kwetsbare, ‘consument’ de dupe.
- wat voor diagnostiek geldt, gaat ook op voor behandeling. Ook wordt in deze folder een trainingsprogramma aangeboden voor kinderen met aandachts- en/of geheugenstoornissen (de ATAG-K). Onafgezien van het feit dat in scholen voor kinderen met deze problemen prima werk kan geleverd worden en dat men hierbij door vermeld programma kan geïnspireerd worden, kaderen aandacht- en geheugenstoornissen in een bredere problematiek zoals mild hersenletsel of ADHD. Zij dienen dan ook, in samenwerking met onderwijs, aangepakt te worden door personen en diensten die hiervoor over de nodige erkende expertise beschikken. Anders leidt dit in het beste geval tot goedbedoelde maar onvoldoende hulp en in het slechtste tot foute behandeling en misbruik.
- in dezelfde folder worden ook allerlei schoolvorderingstoetsen voorgesteld; zij zijn van Nederlandse makelij en wellicht in het Nederlandse onderwijs prima instrumenten. Maar dat de Nederlandse en de Vlaamse onderwijssituatie zowel inhoudelijk als organisatorisch verschillen, is alom bekend. De aangeboden instrumenten zijn dus niet allemaal zondermeer toepasbaar op het Vlaams onderwijs! In het beste geval leidt dit tot oneigenlijk gebruik. In het slechtste tot verkeerde inschattingen en/of adviezen.
- iedere test, programma of proef wordt voorzien van een code, o.a. voor het weergeven van het kwalificatieniveau. Dit slaat uitsluitend op de Nederlandse situatie en is in het geheel niet toepasbaar in Vlaanderen, waar bvb ‘aantekeningen psychodiagnostiek’ onbekend zijn.

Harcourt plant aldus de Nederlandse gebruiken en organisatievorm van onderwijs en hulpverlening klakkeloos over naar Vlaanderen. Bovendien eigent deze uitgever zich onderwijsbevoegdheden toe die hier toebehoren aan specifieke hogeschool- of universitaire opleidingen.

In het beste geval is dit ter goeder trouw, in het slechtste is dit enkel en alleen geïnspireerd door commerciële motieven die van geen enkele kennis van en dus respect voor de Vlaamse, laat staan de Belgische, markt getuigen.

In alle gevallen is dit een erg foute situatie die beter snel, nu Harcourt nog een ‘frisse’ speler op het terrein van diagnostiek en hulpverlening is, kan worden uitgeklaard. Tests, toetsen en trainingen zijn geen tomaten.

Voor het Vlaams Forum voor Diagnostiek vzw,  
Jan Scheiris  
voorzitter  
Januari 2006

Harcourt was uiteraard niet erg gelukkig met deze reactie, maar er blijven goede contacten tussen het VFD en Luc Spooren van Harcourt. De Algemene Vergadering heeft zich achter een voorzichtige vorm van samenwerking geschaard zoals voorgesteld door de RvB:

- samenwerking kan opgezet worden met elke testuitgeverij, niet alleen met Harcourt
- samenwerking zou erin bestaan vanaf de offerte betrokken te worden bij de ontwikkeling, zodat er preventief gewerkt wordt naar een relevant, kwalitatief goed product
- het VFD wil zijn zeg in de verkoopkwalificatie van de instrumenten (welke categorie van beroepen mag welke tests aankopen)
- in ruil vragen we een billijke vergoeding
- de opleidingen kunnen hierbij een serieuze inbreng hebben
- Wat als het VFD niet geconsulteerd is bij een bepaalde testontwikkeling, maar de uitgeverij toch de medewerking vraagt van bijvoorbeeld de universiteiten, hogescholen, CLB's? Zullen zij dan weigeren? Dat kan uiteraard niet beslist worden zonder dat elk lid zijn achterban raadpleegt. Maar als we allen dezelfde strategie volgen, staan we sterker.
- Het VFD zou een werkgroep kunnen opzetten per test waarvoor moet samengewerkt worden. Wij zullen er een werkmethode en ethiek moeten voor ontwikkelen.

#### **4.9 Relatie met de burens (vakorganisaties, SIG, ...)**

Dit punt is enigszins verwaarloosd, het vraagt tijd die vrijwilligers niet steeds hebben. De brief van het VFD in reactie op de onderwijsfolder van Harcourt kan als een eerste aanzet beschouwd worden en werd positief onthaald. En natuurlijk blijven informele contacten via onze leden die zetelen in deze verenigingen.

#### **4.10 Website**

De website blijft een heikel punt, alweer een vrijwilligersproject waarvoor vaak tijd ontbreekt. Toch is het belangrijk op de volgende Algemene vergadering tot afspraken te komen, want de website wordt wel degelijk bezocht

### **5 Perspectieven voor 2007**

- Verdere uitbouw van de website
- Finalisering van het Bourdon-Vos-projecht
- Contacten met andere verenigingen en overheid (verder) uitbouwen
- Limitatieve testlijsten

Over de concrete perspectieven wordt beslist op de Statutaire Algemene Vergadering van 20 maart 2007.